

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

PRETRESNO VIJEĆE

Haag, 14. decembar 1999.

Sažetak presude Pretresnog vijeća u predmetu Tužilac protiv Gorana Jelisića

Kao što znate, Pretresno vijeće je 19. oktobra 1999. godine oslobodilo Gorana Jelisića krivice za zločin genocida, ali ga je proglasilo krivim za kršenja zakona ili običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti.

Pretresno vijeće će danas iznijeti obrazloženje presude i izreći kaznu Goranu Jelisiću koju je utvrdilo u odnosu na trideset jednu tačku po kojima se teretio za ubistvo trinaest ljudi, nanošenje tjelesnih povreda četiri osobe i krađe od raznih zatočenika.

Prije izricanja kazne, Pretresno vijeće želi da ukratko iznese elemente ovog predmeta koji će detaljnije biti objašnjeni u pisanoj presudi.

Tužilac je pokrenuo postupak protiv Gorana Jelisića za zločine koji su, kako se tvrdi, većinom izvršeni početkom maja 1992. godine u opštini Brčko. Brčko je veći grad u sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini na granici s Republikom Hrvatskom i u to vrijeme je imao otprilike 41.000 stanovnika od kojih je 55% bilo Muslimana.

Dvije eksplozije su 30. aprila 1992. godine uništile mostove preko rijeke Save u Brčkom. Te eksplozije, koje su se dogodile nakon što su lokalni srpski predstavnici zahtjevali da se grad podijeli u tri sektora, uključujući jedan koji bi bio isključivo srpski, mogu se smatrati početkom neprijateljstava srpskih snaga.

Porukama na radiju 1. maja 1992. godine muslimanskim i hrvatskim stanovnicima je naloženo da predaju oružje. Srpske snage koje su činili vojnici, pripadnici paravojnih formacija i policije raspoređene su po gradu. Pripadnici srpske policije, paravojnih grupa i vojnih jedinica, koji prema svjedočenjima pred Pretresnim vijećem nisu bili iz Brčkog kružili su gradom. Ta srpska ofanziva bila je usmerena na nesrpsko stanovništvo Brčkog. U jednom po jednom dijelu grada stanovnici su primorani na odlazak u kolektivne centre gdje su Srbi odvojeni od Muslimana i Hrvata.

Muslimanske i hrvatske žene, djeca i muškarci stariji od 60 godina su prvi evakuisani iz Brčkog. Muslimanski i hrvatski muškarci starosti od 16 do 60 godina su držani u sabirnim centrima. Neki Muslimani su odvedeni u policijsku stanicu u Brčkom. Na kraju, 7. maja 1992. ili otprilike tog dana, gotovo svi Muslimani i neki Hrvati su autobusima i kamionima su prebačeni u logor Luka. Nekoliko žena takođe je odvedeno u taj logor.

Logor Luka je ranije služio kao rječno pristanište i sastojao se od niza magacina s jedne strane uskog puta koji je presijecao logor i administrativnih zgrada s druge strane tog puta. Zatočenici su držani u prva dva magacina dok su se islijeđivanja odvijala u prvog kancelariji administrativne zgrade.

Prema svjedočenju koje je čulo Pretresno vijeće, na stotine lica je u maju 1992. godine zatočeno u logoru Luka u nehumanim i ponižavajućim uslovima iako nisu svi

Internet adresa: <http://www.icty.org>

Služba za medije/komunikacije

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. The Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

zatočenicima u logoru imali istu sudbinu koju je Goran Jelisić odredio za neke od njih. Mnogi su pušteni, a nekima su izdate propusnice nakon što su srpski vojnici dali garancije za njihovo ponašanje.

Oni koji su ostali u zatočeništvu u logoru Luka i preživjeli i takođe neki koji su ponovo uhapšeni nakon što su bili oslobođeni su naknadno internirani u zatočenički logor Batković u julu 1992. prije nego što je većina njih razmjenjena početkom oktobra te godine.

Goran Jelisić je u policijskoj stanici Brčko i logoru Luka zločine počinio u maju 1992. godine.

Pretno vijeće raspolaže sa relativno malo podataka o životu Gorana Jelisića. Rođen je 7. juna 1968. u Bijeljini. U Brčko je došao 1. maja 1992. ili približno tog datuma. Prije ovih događaja nikada nije osuđen za krivično djelo nasilja i izgleda da je radio kao poljoprivredni mehaničar.

U vrijeme tih događaja, nosio je odjeću koja mu je omogućavala da se predstavlja kao policajac. Međutim, Pretresno vijeće nije imalo nikakve informacije koje bi ukazivale na to da je bio pripadnik neke policijske, vojne ili paravojske strukture. Izgleda da su se ljudi u logoru Luka povinovali njegovim naredbama, ali i o ovome su informacije nedovoljne. Bilo je evidentno da su i drugi mogli dolaziti u logor po sopstvenom nahođenju i napadati zatočenicima.

Goran Jelisić se tereti za genocid, kršenja zakona ili običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti za ubistva brojnih bosanskih Muslimana, okrutno postupanje sa zatočenicima u logoru Luka i krađu od nekih zatočenika. Nakon što je Međunarodni sud izdao nalog za njegovo hapšenje, on je 22. januara 1998. godine uhapšen i odmah prebačen u Pritvorsku jedinicu Međunarodnog suda u Haagu. Nakon što je riješeno nekoliko proceduralnih pitanja, Goran Jelisić se potvrdno izjasnio o krivici po optužbama za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti, a porekao krivicu po optužbi za genocid.

U svjetlu elemenata predstavljenih kada se Goran Jelisić potvrdno izjasnio o krivici za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti i u svjetlu svjedočenja svjedoka koje je pozvalo tužilaštvo i karakternog svjedoka odbrane, kako treba ocijeniti zločine koje je počinio Goran Jelisić i kakvu kaznu oni zaslužuju?

Pretresno vijeće želi da jasno stavi do znanja da se okolnosti pod kojima je optuženi počinio te zločine čine posebno podlim i gnusnim.

Goran Jelisić se nasilno ponašao prema zatočenicima. Bez ikakvog vidljivog razloga ih je udarao rukama, nogama, pendrecima i palicama i drugim instrumentima bez obzira na pol ili ranjivost žrtve.

Pre svega, Goran Jelisić je kriv za ubistvo trinaest osoba koje je hladnokrvno pogubio. Pet od ovih ubistava su počinjena u blizini policijske stanice u Brčkom i svaki put na identičan način. Nakon što ih je islijeđivao, Goran Jelisić je odvodio žrtve u jednu uličicu u blizini stanice i onda ih pogubio, najčešće s dva metka u potiljak iz pištolja "Škorpion" s prigušivačem.

Ostalih osam ubistava koja mu se pripisuju počinjena su u logoru Luka. I ovde, ubistva su počinjena na isti način. Žrtve bi bile podvrgnute islijeđivanju u kojem je učestvovao i Goran Jelisić i nakon toga premlaćene pendrecima i palicama. Nakon toga, Goran Jelisić naoružan pištoljem marke "Škorpion" ih je primorao da izađu napolje i odveo ih do ćoška zgrade gde je žrtve likvidirao sa jednim ili dva metka u potiljak ili leđa. Neki od njih su bili primorani da kleče iznad jednog šahta i onda likvidirani s jednim ili dva metka u potiljak ili leđa. Jednom hrvatskom zatočeniku je odsječeno uho prije nego što je

ustrijeljen. Zatočenici su nakon toga tijela odnijeli iza zgrade i bacili u rijeku ili su ugurana u pretrpane kamione hladnjače prije nego što su zakopana u masovne grobnice.

Svjedoci su izjavili da je Goran Jelisić osjećao zadovoljstvo zbog položaja koji je imao, da mu je isti pružao osjećaj moći, osjećaj da raspolaže životom i smrću zatočenika, te da se na izvjestan način ponosio brojem žrtava koje je pogubio. Goran Jelisić je navodno izjavio da bi mogao da popije kafu svakog jutra morao je da pogubi dvadeset do trideset ljudi. Takođe je navodno jednom zatočeniku nakon pogubljenja 15. maja 1992. rekao da je on njegov "osamdesetteći slučaj".

Koliki god da je broj njegovih žrtava, zločini Gorana Jelisića su bili dio oružane operacije koju su izvele srpske snage protiv muslimanskog stanovništva Brčkog. Ova ofanziva pokazuje određeni stepen organizacije. Odvođenje stanovništva na različitim tačkama u gradu, njihovo naknadno prebacivanje u zatočeničke objekte, isljeđivanja, nasilje i ubistva, uvijek su ponavljana na identičan načine tokom kratkog vremenskog perioda, pokazuju široko rasprostranjenu i sistematsku prirodu napada na civilno stanovništvo Brčkog.

Pretresno vijeće je zaključilo da je potvrdno izjašnjavanje o krivici Gorana Jelisića u vezi s ratnim zločinima i zločinima protiv čovječnosti izneseno pod okolnostima koje omogućavaju da se ono prihvati i da se Goran Jelisić proglasi krivim za te zločine.

Uprkos tome, tužilac je u optužnicu uključio i zločin genocida. Da bi zločin genocida bio dokazan, Pretresno vijeće se mora uvjeriti van razumne sumnje ili da je počinjeno djelo genocida u kojem je Goran Jelisić učestvovao ili da je on sâm počinio to djelo.

Doduše, u njegovom ponašanju i izjavama za koje svjedoci tvrde da ih je dao, posebno onima kojima izražava dubok prezir za muslimansko stanovništvo, Goran Jelisić pokazuje spoljne znake počinioca genocida u okviru široko prihvaćenog značenja ovog termina. Prvi put kada je izašao pred ovo Pretresno vijeće Goran Jelisić se čak predstavio koristeći ime Adolf. On se navodno zatočenicima u logoru Luka predstavljao kao "srpski Adolf" te je navodno govorio da je došao u Brčko da ubija Muslimane. Iznosio je prezrive i diskriminatorne opaske, ponižavao je svoje žrtve i redovno ih vrijeđao nazivajući ih balijama, što je posebno ponižavajuća uvreda za pripadnike muslimanske zajednice.

Međutim, kako se njegovo ponašanje može pravno protumačiti? Da li je to diskriminatorno ponašanje kao u slučaju progona? Ili se riječi i djela Gorana Jelisića trebaju protumačiti kao njegova želja da u potpunosti ili djelimično uništi neku grupu kao takvu? Da li je djelovao po naređenju ili samoinicijativno?

Zapravo, njegov stav u suštini pokazuje ponašanje koje, osim što je neosporno odvratno i diskriminatorno, bilo oportunističko i nesuvislo. Iako izgleda da su sastavljeni spiskovi ljudi, Pretresno vijeće nije saznalo ni ko ih je sastavljao ni u koju svrhu. Nijedan element predan tokom suđenja nije omogućio da se identifikuje komandni lanac ili dokaže da je on izvršavao naređenja kada je izvršavao zločine. Iz elemenata koje je tužilac predložio tokom suđenja ne izgleda da je dokazano van razumne sumnje da je u Brčkom ili negdje drugdje u maju 1992. godine počinjen genocid, čak ni u hipotetičkom slučaju koji je Pretresno vijeće razmotrilo u kojem je postavljeno pitanje da li djelo genocida može biti počinjeno na jednom geografskom području ograničenom na neki region ili opštinu.

Pretresno vijeće namjerava da ukloni sve nejasnoće u ovom pogledu. Pretresno vijeće ne tvrdi da u Brčkom u maju 1992. godine nije počinjen genocid, već samo napominje da predloženi elementi ne omogućavaju da zaključi da je takav "sveobuhvatni" genocid počinjen.

Sem toga, nije utvrđeno da se Goran Jelisić vodio gorepomenutim listama da bi vršio likvidacije. Svjedoci koje je pozvalo Tužilaštvo izjavili su da je Goran Jelisić takođe ubijao nasumično, ako ne isključivo na taj način. Osim toga, samoinicijativno i ponekad protivno logici, davao je propusnice određenim zatočenicima, od kojih je jedan čak bio poznata ličnost u muslimanskoj zajednici.

Konačno, osim što ukazuju na njegovu oportunističku prirodu, psihijatrijski veštaci su opisali Gorana Jelisića kao poremećenu ličnost koju karakterišu granične anti socijalne i narcisističke odlike koje se manifestuju određenom nezrelošću i velikom željom za dokazivanjem.

U ovom pogledu, Pretresno vijeće je mišljenja da djela Gorana Jelisića nisu izraz osobe sa svjesnom namjerom da uništi jednu grupu kao takvu. Pretresno vijeće podsjeća da diskriminatorna namjera nije jednaka genocidnoj namjeri - jednoj posebnoj vrsti namjere koja genocid čini zasebnim i razlikuje ga od drugih krivičnih djela u međunarodnom humanitarnom pravu, posebno od djela progona.

Tužilaštvo stoga nije uspjelo da utvrdi da je Goran Jelisić počinio ova djela s namjerom da uništi, djelimično ili u cjelini, neku nacionalnu, etničku, rasnu ili vjersku grupu kao takvu.

Shodno tome, Pretresno vijeće je jedino moglo da zaključi da Goran Jelisić nije kriv za krivično djelo genocida.

Optuženi Gorane Jelisiću, ustanite kako bi ste saslušali presudu Pretresnog vijeća.

Gorane Jelisiću, čuli ste razloge zbog kojih vas je Pretresno vijeće:

Oslobodilo krivice po tački 1: genocid,

ali vas je proglasilo krivim po trideset i jednoj tački za:

Kršenje zakona ili običaja ratovanja (tačke 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 30, 32, 36, 38, 40 i 44); i za zločine protiv čovječnosti (tačke 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 31, 33, 37, 39 i 41).

Na osnovu toga, pri odmjeravanju kazne koja je primjerena za sve zločine koje ste počinili, Pretresno vijeće je uzelo u obzir sve elemente koje su predočili tužilaštvo i vaš branilac i sve elemente u postupku.

Pretresno vijeće je između ostalog uzelo u obzir olakšavajuće okolnosti vaše životne dobi u trenutku kada su krivična djela počinjena (imali ste 23 godine); činjenicu da nikada ranije niste osuđivani za neko krivično djelo nasilja, da ste otac malog djeteta i vaše potvrdno izjašnjavanje o krivici.

Međutim, Pretresno vijeće mora naglasiti gnusnu, zvjersku i sadističku prirodu vašeg ponašanja. Pretresno vijeće smatra da prezir koji ste pokazali prema žrtvama, vaš entuzijazam s kojim ste počinili zločine, nehumanost tih zločina i vaša opasna priroda o kojoj svjedoče vaša djela u ovom slučaju predstavljaju izrazito otežavajuće okolnosti koje imaju daleko veću težinu od olakšavajućih okolnosti.

Zločini koje ste vi, Gorane Jelisiću, počinili potresaju savjest čovječanstva. Pretresno vijeće je uvjeren da osobe koje su preživjele i njihovi bliski rođaci u sebi nose nemjerljivu patnju i sjećanje na te zlokobne događaje.

Jedan od zadataka Međunarodnog suda je da doprinese ponovnom uspostavljanju mira u bivšoj Jugoslaviji. Kako bi to postigao, Sud mora da identifikuje, krivično goni i kazni glavne političke i vojne zvaničnike odgovorne za zvjerstava počinjena od 1991. na

toj teritoriji. Međutim, kada je to potrebno, Sud takođe mora podsjetiti da, iako se zločini počinjeni tokom oružanog sukoba mogu konkretnije više pripisati jednom ili drugom od tih zvaničnika, oni ne bi mogli postići svoje ciljeve bez direktne ili indirektno svesrdne pomoći ili doprinosa pojedinaca kao što je Goran Jelisić.

Pretno vijeće vas osuđuje, Gorane Jelisiću, zbog toga što ste:
krivi za krađu novca od osoba zatočenih u logoru Luka, konkretno of Hasiba Begića, Zejćira Osmića, Enesa Zukića i Armina Drapića;
krivi za nanošenje tjelesnih povreda braći Zejćiru i Rešadu Osmiću;
krivi za nanošenje tjelesnih povreda Muhamedu Bukviću;
krivi za nanošenje tjelesnih povreda Amiru Didiću;
krivi za ubistvo jedne neidentifikovane osobe muškog pola;
krivi za ubistvo Hasana Jasarevića;
krivi za ubistvo jednog mladića iz Šinteraja;
krivi za ubistvo Ahmet Hodžića (ili Hadžića) zvanog Papa;
krivi za ubistvo osobe po imenu Suad;
krivi za ubistvo Jasminka Čumurovića zvanog Jašće;
krivi za ubistvo Huse i Smajila Zahirovića;
krivi za ubistvo Naze Bukvić;
krivi za ubistvo Muharema Ahmetovića;
krivi za ubistvo Stipe Glavočevića;
krivi za ubistvo Novalije; i konačno,
krivi za ubistvo Adnana Kucalovića;

Shodno tome, za sve ove zločine, za sve vaše zločine, Pretno vijeće osuđuje Gorana Jelisića na 40 godina zatvora.
